

Door Weer en Wind

natuurpunt regio roeselare

bpost
PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE
3/5959
P608472

Stenuilhappening

Avondwandelingen

Kern Groot-Staden

Rare jongens,
die vogels

Verantwoordelijke uitgever Koen Maes - Beukhoutstraat 50 - 8650 Houthulst

natuurpunt
natuur voor iedereen Mandelstreek

Alles voor uw tuin

Bij Vanraes vindt u echt alles voor de tuin! In onze ruime toonzalen kan u kiezen uit méér dan 5.000 artikelen en 30 merken.

VANRAES
alles voor tuin en tuinbouw

www.vanraes.be

Diksmuidsesteenweg 394, 8800 Roeselare - T 051 22 20 15

Biovita Roeselare
Meensesteenweg 51

www.biovita-shop.be

Biovita Brugge St.Andries
Torhoutsesteenweg 179

Biovita Brugge St.Kruis
Maalsesteenweg 299

Tuinsappen
Lombarts Calville
De geperste zaligheid

Sap van eigen fruit

Luc Goossens, T&F 057 36 30 20
Slijpstraat 1, 8902 Voormezele (leper)
info@tuinsappen.be
www.tuinsappen.be

- Wij verwerken uw appels of ander fruit tot een heerlijk vruchtensap (gepasteuriseerd).
- Verkoop van sappen op basis van appel.
- Bedrijfsbezoeken.

Algemene bouwonderneming
Erik Debal BVBA

ERIK DEBAL

Verbrandhofstraat 130 - 8800 Roeselare
tel. 051 20 83 41
info@debalerik.be - www.debalerik.be

NIEUWBOUW
VERBOUWINGEN
WIND- EN WATERDICHTHE WONINGEN
ALLE RUWBOUW- EN BETONWERKEN
ENERGIEBESPARENDE RENOVATIES

Halen we de doelen?

Ook genoten van de warme winterdagen? Het was als lente rond Kerst en Nieuwjaar en misschien stond er een gezellige BBQ of een mochito op het feestmenu. Maar of dit een goede zaak is ... We weten beter! De kranten gaven recent aan dat bijvoorbeeld de zeespiegel nog 1000-den jaren zal blijven stijgen ... maar dit was reeds in de jaren '90 van vorige eeuw bekend! Het grafiekje in vorig nummer van DW&W is hier omtrent zeer duidelijk.

Wanneer ik dit inleidend woordje schrijf ligt er evenwel een dun laagje korrelsneeuw op het graspleintje voor het huis. Dan toch nog winter? Geen illusies: enkele nachten wat nachtvorst en enkele frissere dagen in februari maken de winter nog niet! Maar ik geniet van de mezen, vinken, kepen en groenlingen op en rond de vetbollen. De 'bollen' werden ontworpen, gemaakt en aan de man gebracht door de enthousiaste leerlingen van de mini-onderneming Pajaro's Garden van het 7de jaar dierspecialzaak van de Vabi in Roeselare. NP Mandelstreek ondersteunt hen daarbij en ik ben ook de fiere peter.

Ondertussen is een rijke en aangename ledenvergadering achter de rug en was de uiteenzetting over schenkingen en legaten door Joost Verbeke van NP een succes met ruim 30 aanwezigen, mede door de samenwerking met VELT en het dienstencentrum Ten Elsberghe. Samenwerken werkt! Ook binnen Natuurpunt zelf! We starten nog deze maand de onderhandelingen op tussen Mandelstreek en de vzw koepel Houtland om als onafhankelijke afdeling te integreren in de koepel van Houtland: dit is financieel gunstig, biedt sterkere mogelijkheden tot samenwerking, stimuleert de werkgroepen en we kunnen steeds beroep doen op Peter Lemmens als betaalde kracht. Ook met de andere buurafdelingen en koepels zullen gesprekken volgen.

En als dit nog niet voldoende is: naast de kern de Reiger in Moorslede telt onze afdeling sinds 1 januari ook nog een tweede kern: kern Groot-Staden. Een jonge bende enthousiastelingen die op eigen benen staan en die we graag verder steunen met enkele gemeenschappelijke activiteiten. Een bestuurslid is ook permanent opgenomen in het bestuur van Mandelstreek.

Willy loopt de laatste tijd terecht fier rond als een gieter want hij heeft tijdens de laatste weken verschillende nieuwe leden en families voor NP Mandelstreek ingeschreven. Zo kunnen we groeien naar 1000 families die lid zijn van onze afdeling. Ook NP nationaal voert campagne om tijdens dit jaar waarop NP 15 kaarsjes mag uitblazen, de grens van 100 000 leden te bereiken. Samen kunnen we er voor zorgen dat 2016 een feest wordt, zowel lokaal als nationaal! Neem nu en ik mag even dromen: als ieder lid één

nieuw lid aanbrengt ... Wat ik zeker weet, is dat de economische, financiële en ecologische uitdagingen in de komende jaren niet van de minste zullen zijn, zeker ook voor onze eigen regio. Een sterke NP-afdeling kan zijn gewicht in de schaal leggen tijdens de vele overlegmomenten om verandering ten gunste van meer natuur, meer biodiversiteit en een beter leefmilieu te bewerkstelligen. Zo zijn we nu ook aanwezig als expert 'natuur' op de overlegmomenten met experts ter voorbereiding van het nieuw Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan via de actie 'de Plaatsbepalers' (www.deplaatsbepalers.be).

Met deze positieve én uitdagende boodschap willen we dus het nieuwe jaar inzetten. Als voorzitter wens ik iedereen een bijzonder inspirerend 2016 toe.

Tot op een van de NP-activiteiten,

Peter

Inhoud

Halen we de doelen? pag. 3

Aankondigingen:

Welkom op onze steenuilhappening pag. 4

Bewilg het landschap pag. 4

Nieuwe Natuurpuntkern zet Staden op de kaart..... pag. 5

Planten determineren voor dummies..... pag. 5

Vergadering van de vleermuizenwerkgroep pag. 5

Onze avondwandelingen in 2016..... pag. 6

Overlijden Jef Van Hoe pag. 9

Voorjaarsactie kruiden 2016 pag. 9

Red de biodiversiteit pag. 10

Voorbij activiteiten

Infoavond erfenissen en legaten pag. 11

Dank zij oude en jonge klopgeesten

Activiteitenkalenders pag. 12

Close-up:

Hondsdrif - Glecoma hederacea..... pag. 15

Natuursprokkels

De blauwvoet (deel 3)..... pag. 16

Rare jongens, die vogels

Haantjesgedrag bij merels..... pag. 18

Slaat de natuur helemaal tilt? pag. 19

Spreeuwen geïsoleerd pag. 20

Nederlandsche Vogelen onder de kerstboom pag. 21

Colofon pag. 22

Personalia pag. 22

Welkom op onze steenuilenhappening op 11 maart!

In ons winternummer hadden we deze feestelijke viering van 20 jaar Steenuilenwerking in Mandelstreek al op de affiche gezet. Een boeiende avond die plaats vindt in de grote zaal van **De Zilverlink, Meensesteenweg 412 Roeselare** op **vrijdagavond 11 maart 2016**. Er is parkeergelegenheid vlakbij.

Programma

19u30: Welkomst met een natje en droogje, gelegenheid tot rondneuzen op de infostandjes.

20u15: Philippe Smets over steenuilen en hun habitat, leefgewoonten en bescherming. De boeiende gastspreker is coördinator van de steenuilenwerking in Vlaanderen.

21u00: Roeland Vanlerberghe van 't West-Vlaamse hart geeft meer info over het **project Bewilg het landschap**.

21u10: Pauze.

De kans is groot dat we dan een gerevalideerde (steen)uil kunnen vrijlaten.

21u30: Ludo Momerency zal het hebben over de resultaten van **20 jaar steenuilenwerking in Mandelstreek**. Hij is al een paar jaar coördinator van de steenuilenwerking in West-Vlaanderen.

Na zijn presentatie is er gelegenheid tot vraagstelling, gevolgd door een gezellige babbel rond de bar.

22u30: Afsluiten van de avond.

Afhankelijk van het weer krijgt, voor wie er zin in heeft, krijg je de kans om roepende steenuilen in de buurt aan het werk te horen.

Alle geïnteresseerden zijn welkom! De deelname aan die jubileumviering gratis, maar wil tijdig een seintje geven van jullie komst op: steenuilenwerkgroep@natuurpuntmandelstreek.be of 051 225280

Bewilg het landschap

**Haal je gratis wilgenpoten
deze winter op bij jou in de buurt!**

Knotwilgen bieden heel wat voordelen: ze zorgen dat drassige weilanden droger worden, bieden een schuilplaats aan veel dieren en insecten, houden beekkanten vast, verfraaien ons landschap en ze zijn bovendien een echte houtmijn. Een grote knotwilg levert om de 7 jaar een goeie kubieke meter hout. In de kachel zorgt dit hout voor heel wat warmte en gezelligheid op koude dagen!

Het Stad-Land-schap 't West-Vlaamse hart zet dan ook alles op alles om deze bomen te behouden en hun aantal op te krikken. Met de actie "Bewilg het landschap" wil het Stad-Land-schap de aanplant van nieuwe knotwilgen stimuleren door samen met zijn partners gratis wilgenpoten uit te delen.

Bestellen kan via de website van het Stad-Land-schap (www.westvlaamsehart.be/bewilghetlandschap) of telefonisch op het nummer 051 27 55 50.

Nieuwe Natuurpuntkern zet Staden op de kaart

De afgelopen 'nacht van de duisternis' in de Vijfwegen, een gehucht op de rand van Staden, bracht een onvermoed aantal enthousiaste mensen op de been. Meer dan 500 mensen wandelden in de donkerste van post naar post. Zelfs de uilenstand die Natuurpunt had geïnstalleerd in de schuur van Ivan Bruneel kon heel wat wandelaars boeien en de schuur zat heel de avond gezellig vol.

In mei kreeg het Stadslandschap, de gemeente en Natuurpunt dan weer 50 mensen zo zot om in het holst van de nacht op te staan om het dagelijkse vogelconcert te horen opstarten van een zame merel tot het voltalige symfonieorkest.

Een nachtegaal legde zelfs enkele doorwinterde vogelaars het zwijgen op.

Ondertussen leerden ook enkele Stadenaars met een natuurpassie elkaar beter kennen. Hoe fijn was het niet om eens een activiteit in eigen gemeente te kunnen beleven, tussen het vele onbekende schoons dat Staden te bieden heeft. Er bleken zelfs meer Stadenaars actief bezig met natuur dan we durfden vermoeden.

Het was een droom van Ivan om mensen rond te leiden in z'n mooie Vijfwegen en hij polste rond wie zich achter zijn droom zou scharen. We waren er ondertussen allemaal van overtuigd dat er meer dan genoeg Groot-Stadenaars zijn met een hart voor natuur die we nog vanalles konden aanwijzen en vertellen. En in december 2015 vatten Ivan, Chris, Marieke, Daan en Sofie de eerste bestuursvergadering van Natuurpunt kern 'Groot-Staden' aan.

Vol goesting om al dat natuurmoois in kaart te brengen en bereikbaar te maken voor iedereen. Laat het een mooie opdracht zijn om onze natuur bekender en dus ook beminder te maken. In mei 2016 komt er alvast weer een vroegmorgenwandeling, deze keer op een ander stuk van de vrijbosroute, in het platte-landgebied rond het sint-Jansputje en de vallei van de Luikebeek. We hopen dat de oxfam-wereldwinkel weer voor het uitmuntend lekkere en eerlijke ontbijt zal zorgen.

Een werkgroepje probeert dit jaar ook de gier-, huis-, en boeren-zwaluwen in de gemeente in kaart te brengen en in samenwer-

king met het Stadslandschap 't Westvlaamse hart worden waar nodig een aantal kunstnesten opgehangen.

Een grote zwaluwentocht op de fiets langs de verschillende kolonies moet in juni het toppunt worden van deze actie

We verzorgen in het voorjaar ook een informatief momentje in het kader van het uitdelen van bloemzaden voor bijen door de gemeente en ook voor een amfibieënwandeling van het Stadslandschap is er voldoende voeding in eigen parochie.

We willen via deze weg ook Groot-Stadenaars, Stadenaars, Oostnieuwkerkenaren, Westrozebekenaars, Vijfwegenaars en aangelanden met goesting voor natuur oproepen om zich te melden.

Stuur ons een mailtje met je contactgegevens en we houden je via een nieuwsbrief geregeld op de hoogte van onze plannen en acties.

Zo hoor je niet alleen tijdig van onze grote activiteiten, maar kunnen we je ook uitnodigen voor kleinere spontane activiteiten zoals een rondje berm inventariseren of op zoek naar de gierzwaluwnesten.

Wil je meehelpen in een werkgroepje, ben je zelf bezig met planten of insecten, kun je ons iets bieden, heb je een idee of ben je er gewoon graag gezellig bij. Laat het ons weten.

We zijn benieuwd om je te leren kennen.

Tot de volgende.

Natuurpunt kern Groot-Staden

Voorzitter: Ivan Bruneel

Bestuur: Daan Vandekerckhove, Sofie Declercq, Chris Verhaeghe en Marieke Heyrick

Mail: natuurpuntgrootstaden@gmail.com

Facebookgroep: "Natuurpunt Groot Staden" voor alle achtergrondinformatie

Planten determineren voor dummies!

Wil je leren wilde bloemen determineren? Ben je gefrusteerd als je de naam van de bloemen op je wandeling niet weet? Dan is deze 3-delige cursus iets voor jou. Je maakt kennis met de belangrijkste plantenfamilies en hun kenmerken. Je leert opzoeken in een flora. Je leert bloemetjes op naam brengen. Je krijgt theorie en we gaan naar buiten om te velde te werken.

Deze cursus voor beginners gaat door in de Blankaart op zaterdagvoormiddag 21 en 28 mei en 4 juni en wordt gegeven door herboriste Rita Gesquiere.

Meer inlichtingen bij deblankaart@natuurpunt.be of 051 54 52 44

Provinciale algemene vergadering Vleermuizenwerkgroep op vrijdag 18 maart

Streekhuis Kasteel Tillegem, Sint-Andries Brugge

- 19u30: Algemene vergadering, verkiezen nieuw bestuur 2016-2017

- 20u30: drie korte maar boeiende presentaties:

- Wat doen het ANB, de Provincie West-Vlaanderen en het RLHoutland voor vleermuizen?

- Vleermuizenstudie Natuurinrichtingsproject Biscopveld: de resultaten!

- Vleermuizen en waarnemingen.be in cijfers

Afsluiten doen we met een hapje en drankje

Inschrijven verplicht via Joost Vandenbergh: joostensybille@gmail.com

Onze avondwandelingen in 2016

Voortbouwend op een jarenlange traditie maken we tijd om tijdens het hoogtepunt van de lente, op vrijdagavond een natuurwandeling te maken in een natuurgebied in de streek. Steevast wordt die ook afgesloten met een glaasje.

Afspraak om 19u op de hoek van de Meiboomlaan en de Lindenstraat (thv Roularta) waar we carpoolen.

13 mei: Provinciedomein Tillegembos in St-Michiels-Brugge

Het Tillegembos grenst aan de Brugse agglomeratie en is het oudste provinciedomein van West-Vlaanderen. In 1963 werden de eerste 44 ha aangekocht en daarna werd dit domein regelmatig uitgebreid tot momenteel 135 ha.

De inrichting van het domein is hoofdzakelijk afgestemd op de passieve recreatie.

Al wandelend ontdek je er grote verscheidenheid. Naald- en loofbossen wisselen er elkaar af.

In de vallei van de Kerkebeek vind je elzenbroeken met mooie voorjaarsflora. In bepaalde domeingedeelten wordt aan natuurontwikkeling gedaan: droge heide, natte heide en bloemrijke hooilanden.

Genomen uit de mooi verzorgde folder van de provincie:

Tillegem heeft ook cultuurhistorisch een en ander te bieden: een prachtig kasteel met een formele tuin, een neogotische domeinhoeve met een rosmolen.

Het provinciedomein "Tillegembos" situeert zich tussen de vallei van de Kerkebeek en de zandige "rug van St.-Andries". Bij het doorkruisen van dit gebied vanaf de Kerkebeek naar de Torhoutsesteenweg toe, wandelen we op de volgende bodems: natte, alluviale kleigronden, matig natte leem-zandgronden, venige gronden, droge zandgronden en podzolgronden.

Podzolgronden vinden we in het zandige deel van het domein. Daar de bodem arm en doorlatend is en omdat de mens er gedurende eeuwen hout en bladgrond wegnam, spoelden de humusdeeltjes en het ijzer uit de bovenste grondlaag weg. Op een dieper niveau werden deze deeltjes afgezet en vormden er een donkergekleurde band. Net daaronder vinden we het zgn. moedergesteente: egaal bleek of roestkleurig zand. De typische vegetaties van een dergelijke bodem zijn zomereiken, berken en velden van struikheide. In het laaggelegen bosgedeelte bij de brug over de Kerkebeek vind je in de lente de bosanemoon en het muskuskruid. Om de massaai bloeiende bosanemonen te bewonderen, moet je de Albertlaan oversteken en rond het Novotel even rondkijken. In dit bosgedeelte groeit er nog een grote groep veldiepen, die ogenschijnlijk geen last hebben van de gevreesde olmenziekte.

Het zand-lemig overgangsgebied tussen de vallei en de zandrug kende een langdurig landbouwkundig gebruik. Hier werden bebossingen uitgevoerd met inlandse loofhoutsoorten. Plaatselijk ontwikkelde er zich een elzenbroek. In de weiden aan de bosrand

vinden we soorten als wolfsklauw, penningkruid, holpijp, lidrus, pinksterbloem, koekoeksbloem, veenwortel...

Verwijderen we ons wat verder van de vallei dan belanden we in een typisch eiken-berkenbos met zomereiken en ruwe berken als kenmerkende bomen.

Als planten treffen we er het pijpenstrootje, een mooi gras, en dubbelloof, een prachtige varen, aan.

De overgang van het eikenberkenbos naar het beukeneikenbos is niet zo duidelijk. De Amerikaanse vogelkers voelt zich in beide bostypes maar al te goed thuis. Een opdringerige Amerikaan is het wel. In Nederland heeft men hem met de naam "bospest" bedacht. Het is een meer dan vitale, moeilijk klein te krijgen boomsoort. De talrijke bessen, die de vogels wel lusten, en een vlugge opslag vanuit de afgezaagde stam zorgen voor een aanhoudende uitbreiding van deze ongewenste soort.

In het Tillegembos vinden we nogal wat naalddhoutbossen. De vier soorten die er werden aangeplant zijn: grove den, zwarte Corsicaanse den, lork en douglasspar.

Het Tillegembos zingt het jaar rond. Tijdens de winter bakent het winterkoninkje of het roodborstje al fluitend een voedselterritorium af. Als de lente komt, nemen nieuwe zangers plaats in de orkestbak. Tjiftjaf en fitis zijn bij de eersten om hun stem te verheffen tussen het prille groen. Zwartkoppen, tuinfluiters, fluiters en vele andere nemen al vlug hun plaatsje in. En als de koekoek zich laat horen is het orkest volledig.

Johan D'haenen

Plots kan het echter stil worden in het bos. Dan is er veelal een rover in de buurt. In de winter is het de vliegenvlugge sperwer die tussen bomen en struiken jaagt. Voor de torenvalk zijn de vogels te vlug. Al biddend speurt hij naar muizen en grote insecten in graslanden en -bermen. De torenvalk broedt in Tillegem, zo ook de boomvalk en de buizerd. De boomvalk is wel de energiekste. Razendsnel stort hij zich op vliegende vogels en libellen. De buizerd, de grootste van de vier, cirkelt al zwevend door de lucht. Dode, gewonde of verzwakte dieren vormen zijn belangrijkste prooi.

Het eekhoortje is de verzamelaar onder de zoogdieren. Rond 1985 deed deze lenige klauteraar zijn heroptreden in het bosgebied ten zuiden van Brugge. Nu is het een algemene verschijning in Tillegem en omstreken.

Insecten zijn er bij honderden in allerlei vormen en kleuren. Daar er in het Tillegembos veel struikvormige of jonge eiken en berken groeien, laten bepaalde soorten zich gemakkelijk observeren. Een galwespe vinden op de eik is niet gemakkelijk. De gal, de vergroeiing door een dergelijk minuscule insect veroorzaakt, springt vlugger in het oog.

Philippe Deprez

20 mei: Park Mariënstede in Dadizele

Park Mariënstede vormt samen met het gemeentelijk domein 't Torreke en domein het Rosarium een groene long in het centrum van Dadizele. Gelegen langs de Remi Dewittestraat, in de schaduw van de Basiliek, situeert de tuin van het voormalig retrain-tehuis zich midden de dorpskern van de toeristische gemeente.

Tot februari 1999 was het park verboden terrein voor het publiek. Zowel vzw Mariënstede als het gemeentebestuur zag hier graag verandering in komen en sloten een gebruiksovereenkomst af. In het park is namelijk zoveel moois aanwezig dat dit gedeeld moet kunnen worden met zoveel mogelijk mensen. Er zijn heel wat waardevolle bomen, de mooie bosanemoon kleurt het park in het voorjaar sneeuwwit, je hoort spechten, ziet het ijsvogeltje aan de oever van de vijver... Allemaal dingen die de moeite waard zijn.

Hoe meer het park bezocht werd, hoe meer het besef groeide dat de bewoners van Mariënstede onvoldoende konden genieten van de aanwezige fauna en flora in 'hun eigen park' en daar wilden het gemeentebestuur en vzw Mariënstede verandering in brengen. Project Mariënstede was geboren.

Het project werd meer dan het opruimen van een verouderd en jarenlang ontoegankelijk park. Het park moest toegankelijk worden voor iedereen, ook de rolstoelpatiënten. De bezoekers moeten oog krijgen voor het natuurschoon die in het park aanwezig is en de aanwezige verscheidenheid aan fauna en flora moet maximaal ondersteund worden en waar mogelijk, door gericht beheer, nog vergroot. Dit is goed gelukt.

Wij focussen ons op de vleermuizen, want die zijn er ook. Gudrun Sinnaeve geeft ons een woordje uitleg.

27 mei: Kasteelpark in Zonnebeke

In augustus 2014 ging het Passchendaele Memorial Park open. Dit gaat om het herenigen van de twee kasteelparken van Zonnebeke die sinds 1960 zijn gescheiden. Rond het pittoreske landhuis uit 1933 werd het landschapspark heraangelegd. Landschap, recreatie en educatie zijn een leidraad binnen het ontwerp. Binnen de parkuitbreiding is een ruime parking, evenementenweide en ruimte voor natuur en recreatie voorzien.

Na de opening van de nieuwe fietsroute 'The Legacy' in 2014, volgde in 2015 de opening van drie nieuwe wandellussen: één naar Polygon Wood, één naar Tyne Cot Cemetery, en The Canadian Walk. Speur in het Polygon Wood naar roofvogels en breng een bezoek aan het Buttes New British Cemetery, waar vooral Australische en Nieuw-Zeelandse soldaten van de Eerste Wereldoorlog begraven liggen. De tweede lus verbindt het kasteelpark met Tyne Cot Cemetery, de grootste Britse militaire begraafplaats Commonwealth ter wereld. The Canadian Walk neemt je mee in de voetstappen van de Canadese troepen die in 1917 op het einde van de Slag bij Passendale de ruïnes van het dorp innamen.

We rijden er met de fiets naar toe. Zo kunnen we ook een stuk van de fietsroute 'The Legacy' meepikken.

3 juni: Noordschotebroek en Reningse Broeken

Dit natuurgebied ligt op de linkeroever van het kanaal Ieper-IJzer, ten noorden van de dorpskern van Noordschote. Het ligt tussen de Drie Grachten- en Knokkebrug, maar is niet toegankelijk. Toch kun je vanaf de openbare paden een idee krijgen van dit gebied. De Noordschote- en Reningse Broeken zijn opgenomen in het natuurinrichtingsproject kanaal Ieper-IJzer van 2001 waar de Vlaamse overheid in natuurontwikkeling investeerde. Het gebied wordt al bijna tweehonderd jaar gebruikt voor landbouwdoeleinden. Het was de bedoeling een deel van de zone beter in te richten om de aanwezige natuurwaarden meer kansen te geven, zonder de landbouwactiviteiten drastisch te hypothekeren. In de buurt van het gebied passeren vrij veel vogelkijkers die regelmatig interessante waarnemingen doen. Zo werden hier onder meer buizerd (regelmatig), ransuil, grote zilverreiger (zeldzaam), grauwe gors (zeer zeldzaam) en vele ganzen-, eenden- en steltlopersoorten gezien, tot en met de blauwe kiekendief (zeldzaam in de winter). Deze Broeken kun je goed overschouwen vanaf het jaagpad op de linkeroever van de IJzer.

10 juni: Kleiputten van Ploegsteert

In 1976 beslisten de Steenbakkerijen van Ploegsteert om de ontgonnen terreinen te beheren als moerasgebied. De vzw 'Réserve naturelle et ornithologique de Ploegsteert' werd opgericht. Op vandaag beslaat het natuurreservaat zo'n 150 ha en biedt het onderdak aan 220 verschillende vogelsoorten.

Aangepaste beheerswerken houden het water kunstmatig ondiep. Dit moerasgebied bevordert de ontwikkeling van planten en ongewervelden, waar ook ontelbare vogels op af komen. Daarnaast doen we aan 'bosbeheer', om te vermijden dat enkele agressieve planten- en bomensoorten de volledige zone zouden overwoekeren.

Een volgend project voorziet in het aanleggen van eilandjes, waardoor we ook steltlopers kunnen aantrekken. Tegen 2020 wensen we op die manier een natuurreservaat van 175 ha te beheren.

Het is nadrukkelijk de bedoeling hier natuur te observeren en niet om uw hond uit te laten, te joggen of te mountainbiken. Dat observeren kan in een strategisch geplaatste kijkhut of vanaf enkele brede wandelpaden. De andere plaatsen zijn niet openbaar toegankelijk.

U bereikt het natuurreservaat via de ingang aan de Rue du Gheer. Na een paar 100 m neemt u het loopbruggetje over de afgedekte transportband tot aan het infobord.

Het is ten strengste verboden om het natuurreservaat via de fabrieksgebouwen in te gaan!

17 juni: Oude Spoorweg-Vaarttaluds in Moen

Oude Spoorweg - Vaarttaluds bestaat, zoals de naam aangeeft, uit twee deelgebieden, een oude spoorwegberm en de taluds van het kanaal Bossuit-Kortrijk. Wandel tussen orchideeën, langs boomgaarden en door bossen vol bosanemonen. Geniet van de prachtige natuur van Zwevegem.

De heuvelkam, die de waterscheidingslijn vormt tussen het Leien en het Scheldebekken, werd bij de verbreding van het Kanaal Bossuit-Kortrijk doorsneden. Zo ontstonden brede taluds, die nu een bijzonder zeldzame flora herbergen.

Op de Vaarttaluds is een kruidenrijk grasland ontstaan met vleeskleurige orchis, rietorchis, bijenorchis en verschillende soorten wasplaten. Parnassia, bitterling en fraai duizendguldenkruid zijn er ook te vinden. Duizenden margrietten in bloei zijn een lust voor het oog.

In de Oude Spoorweg is de verscheidenheid in vegetatie groot, van droog naar nat. Onder spontaan gegroeide bosjes gedijen wilde hyacint, adelaarsvaren, spekwortel en bosanemoon, een restant van het vroegere Braebosch op de Keiberg. Op de on-

doordringbare klei van het Orveytbos zijn poelen ontstaan die rijk zijn aan amfibieën en waar watervogels komen foerageren.

Om zijn uitzonderlijke waarde behoort het gebied tot Europees Habitatrictlijngebied. De eigenaar van het gebied, Waterwegen en Zeekanaal NV, sloot met Natuurpunt in 2014 een nieuwe overeenkomst voor het beheer af. Vrijwilligers van Natuurpunt Zwevegem en professionele medewerkers maaien de zongerichte noordoostoever, terwijl op de zuidwestelijke oever en het door het Agentschap voor Natuur en Bos beheerde Orveytbos Shetlandpony's grazen.

BANDEN VANDEWALLE

Al meer dan 25 jaar uw bandenspecialist!

Voor alle Auto-, Vrachtwagen-, & Landbouwbanden.

TEL: 051.70.33.68

www.bandenvandewalle.be

Sint-Jansstraat 161, 8840 Staden

Ma-Vrij: 8u-12u & 13u-18u Zat: 8u-12u

Volg ons vanaf nu ook op

Overlijden Jef Van Hoe

Niet helemaal onverwacht maar toch met verstomming geslagen toen we net na Nieuwjaar vernamen dat Jozef Van Hoe overleden was op 3 januari. Eind dit jaar zou hij 70 zijn geworden.

Jef was een zeer gedreven man, vogelringer van het eerste uur die deze vonk bij zeer veel jongere mensen deed overslaan. Bij jong en oud graag gezien, niet enkel omwille van zijn grote expertise, maar minstens evenzeer wegens zijn bescheidenheid en hartelijkheid in de omgang. De gastvrijheid bij Jef en Anny in Meulebeke was spreekwoordelijk. In Mandelstreek was hij er met zijn zoon Koen telkens bij om torenvalkenbakken op te hangen. Nadien kwam hij ook langs voor het ringen van de jongen. Daarnaast was Jef binnen de kerkuilenwerkgroep een van de trouwste medewerkers en pleitbezorger.

Bestuurslid Ivan Bruneel ging bij Jef in de leer en stak bij hem pakken ervaring op voor het leren ringen van zangvogels. Op zijn foto's zie je Jef in Nieuwpoort en de Blankaart met veel goeste aan het werk.

Dank u Jef, we zullen u voor zoveel missen. Veel sterkte gewenst aan Anny, hun beide kinderen en kleinkinderen.

Het Belgisch Ringwerk heeft een gloednieuwe website:
<http://odnature.naturalsciences.be/bebirds/nl/index>

Voorjaarsactie kruiden 2016 uiterste besteldatum: 17 april

Zoals elk jaar organiseren we in het voorjaar een actie om prachtige kruiden te verkopen. De opbrengst van dit alles gaat naar de werkingskas van natuurreservaat Mandelhoek te Ingelmunster.

Er is keuze uit **een assortiment van 340 soorten**.

Hierin steken vaste planten, 1-jarigen, 2-jarigen, pot- en perkplanten alsook terrasplanten.

De plantcontainers zijn 1,5L groot en hebben een potdiameter van 14 cm.

Elke plant is voorzien van een info-label met daarop in welke gerechten en op welke manier deze gebruikt kunnen worden.

Je kan de lijst aanvragen via email (info@debuizerd.be) om die daarna ingevuld terug te mailen of je kan de lijst ook downloaden via www.debuizerd.be

Alle kruiden kunnen besteld worden aan € 2,40 per stuk.

Gelieve uw naam, adres en telefoon en evt. emailadres in te vullen op de lijst, alsook de gewenste hoeveelheden.

Kruiden af te halen in de Regenboogschool te Ingelmunster (ingang Jan Breydelstraat) zondag 1 mei van 0930-12H of op afspraak.

Meer info bij Kurt De Smet, telefoon: 051 30 06 73.

Gelieve het te betalen bedrag **vooraf over te schrijven op rekeningnummer BE58 7512 0372 3379** van De Buizerd vzw, met vermelding van het aantal planten en uw lijst af te geven aan een bestuurslid of door te mailen.

Mochten ondanks alle voorzorgen bepaalde planten niet leverbaar zijn, dan betalen we U het verschil terug.

1001 IDEEËN RED DE BIODIVERSITEIT!

Heb je originele ideeën
om met respect
voor de planeet te gaan leven?
Stuur ze ons tot 10 april 2016!

RED DE BIODIVERSITEIT
1001 IDEEËN
WEDSTRIJD
www.ikgeeflevenaanmijnplaneet.be

Voeg een **duidelijke uitleg** toe over hoe je idee de biodiversiteit helpt, en, waarom niet, een leuke voorstelling ervan (tekening, stripverhaal, filmpje, foto, kunstwerk ...).

Er zijn **superprijzen*** te winnen.
De beste ideeën worden bovendien gepubliceerd met - uiteraard! - vermelding van de auteur(s).

Zowel inzendingen door individuen als door groepen zijn welkom, zonder leeftijdslimiet.
De jury zorgt ervoor dat iedereen kans maakt op een prijs!

366 TIPS VOOR DE BIODIVERSITEIT

www.ikgeeflevenaanmijnplaneet.be

Deze wedstrijd wordt georganiseerd door de dienst biodiversiteit van het Museum voor Natuurwetenschappen, met de steun van de Belgische regionale en federale administraties voor leefmilieu.

Contact: biodiversiteit@natuurwetenschappen.be

* De lijst van te winnen prijzen is beschikbaar op de webpagina van de wedstrijd.

museum

Karel en Kristien Desmet-Naessens "Le Bellet" - 19400 Monceaux sur Dordogne Corrèze - France.

"Le Bellet"

Vakantieverblijf te huur
in het hart van de natuur

www.aubellet.com

kristien.naessens@gmail.com
0033 555 911 017
of +32 (0)486 021 249

Succesvolle opkomst voor de infoavond erfenis en legaten.

Voor zowel onze afdeling als de plaatselijke Velt-afdeling, waarmee we die avond organiseerden, was deze infoavond op 15 februari een sprong in het ijl. Met dit niet vanzelfsprekend en soms delicaat onderwerp hadden we geen zicht op de opkomst en konden de spreker Joost Verbeke evenmin een dankbaar publiek beloven.

Met meer dan dertig deelnemers waren niet enkel onze verwachtingen ruim overschreden, maar ook spreker Joost, die al heel wat provincies afschuurde, had dit nog niet voor gehad. Op zijn minst een geslaagde samenwerking Velt-NP. Bovendien genoten we van een boeiend gebracht exposé met erg concrete voorstellen en scenario's van duolegaten, waar zowel goede doelen als eigen erfenamen wel bij kunnen varen. Veel voer om over na te denken.

Iedere deelnemer kon tijdens de pauze van een lekker traktat genieten. Voor de jarige gastspreker was er een extraatje waarvoor hij met plezier de verjaardagkaars wilde uitblazen, tot tweemaal toe.

Wie meer info wil vernemen, kan terecht op de website van Natuurpunt/Mijn testament voor Natuurpunt.

tekst en foto's: Piet Desmet

Dank zij jonge en oude klopgeesten...

De zoldervloer kreunt alweer onder de verse vrachten mezenkasten en universele nestbakken die er gestapeld werden. Met veel animo rolden die eind vorig jaar van de band ten huize van de werkplaatsen Debal.

Leuk ook dat naast eigen leden met gemotiveerde kinderen en kleinkinderen ook vrijwilligers van de mini-onderneming Pajaro's Garden kwamen afgezaakt om bij te springen. Onder welziend oog van Ludo en geflankeerd door VABI-leerkracht en haar kinderen groeide de stapel afgewerkte nestkasten snel aan tot boven de honderd, waarbij er nauwelijks revisiewerk aan moest gebeuren.

Tijd om bij een warme choco of koffie met een dreupel van Ciens cake te genieten. Dit kunnen jullie ook bij deze sfeerbeelden uit de 'productiehal'. Dank aan allen dit weer mogelijk maakten.

Als je voor dit broedseizoen nog op zoek bent naar een degelijke nestkast waar mezen jarenlang een kroost in kunnen grootbrengen, val ons maar gerust lastig. Alle ééngezinsmodellen kosten € 10. Voor leden gaat hiervan nog 10% af.

tekst en foto's: Piet Desmet

Activiteitenkalender

 Met eigen wagens vanaf hoek Meiboomlaan-Lindenstraat (Roularta)	 Gezinsuitstap	 Publieksactiviteit	 Fietsuitstap
 Busuitstap	 Uitstapverantwoordelijke	 Uitstap geschikt voor fotograferen	
 Lunchpakket meebrengen	 Vertrekkur	 Gids	 Leiding

Deelnemen aan onze activiteiten mogelijk met vrijetijdspas.

Wijzigingen en/of eventuele correcties worden steeds vermeld op onze website: <http://www.natuurpuntmandelstreke.be/>

Vr 11 maart 19:30 Zilverlink Meensestwg 412	Nacht van de steenuil Org. Steenuilenwerkgroep	 Ludo Mommerency 051 225280	Vr 20 mei 19:00 	Avondwandeling vleurmuizen in Mariënstede 	 Gudrun Sinnaeve
Zo 20 maart 10:00-11:30 Parking Babilliestraat	Open natuurwandeling Kleiputten Rumbeke	 Peter Hantson 	Zo 22 mei 05:00 Renaat Desmedtstr 1	Vroegmorgenwandeling in Staden	 Ivan Bruneel Piet Desmet
Vr 25 maart 14:00-17:00 Zilverberg	Reinigende kruiden ism Velt Roeselare	 Rita Gesquière	Vr 27 mei 19:00 Storoutje Hazegoedweg	Avondfietstocht naar het Zonnebekepark	
Za 16 april ism Velt Roeselare	Ruilbeurs		Zo 28 mei 05:00 Nettingstraat	Vroegmorgenwandeling in domein Vierkaven ism kern De Reiger	 Jean-Pierre Vandamme Piet Desmet
Zo 17 april 10:00-11:30 Parking Babilliestraat	Open natuurwandeling Kleiputten Rumbeke	 Ivo Vandenberghe 	Vr 3 juni 19:00 	Avondwandeling Noordschotebroek	 Piet Desmet
Zo 24 april 07:45 Parking Top Interieur	Daguitstap Vlaamse Ardennen Hotond-Ingelbos ism NP De Buizerd	 Hendrik Debeuf 051 312162 	Vr 10 juni 19:00 	Avondwandeling kleiputten Ploegsteert	
Vr 13 mei 19:00 	Avondwandeling Tillegembos	 Wim Marichal 0476 307762	Vr 17 juni 19:00 	Avondwandeling Vaarttaluds Moen ism Velt Roeselare	
Za 14 mei 14:00-15:00 Nettingstraat	Open natuurwandeling in domein Vierkaven ism kern De Reiger	 Jean-Pierre Vandamme 	Zo 19 juni 08:00 	Duinenfietstocht in Walcheren	 Peter Hantson
Zo 15 mei 10:00-11:30 Parking Babilliestraat	Open natuurwandeling Kleiputten Rumbeke	 Carmen Vandooren 	Zo 19 juni 10:00-11:30 Parking Babilliestraat	Open natuurwandeling Kleiputten Rumbeke	 Piet Desmet

Zo 19 juni 10:00-11:30	Open natuurwandeling Kleiputten Rumbeke	Piet Desmet
Parking Babilliestraat		
25 - 26 juni	1000-soortenweekend Blankaart + 15j Natuurpunt	
Zo 26 juni	Zwaluwfietstocht	Ivan Bruneel
	Org. Kern Groot-Staden	
Za 2 juli	Botanische wandeling langs Roeselaarse bufferbekkens	Peter Hantson
	Org. Zwalimop +	
Za 13 augustus 09:00-16:00	Zomerwerkdag in de Kleiputten	Piet Desmet
Parking Babilliestraat	Vooraf inschrijven (voor de catering)!	
Za 20 augustus 14:00-15:00	Open natuurwandeling in domein Vierkaven	Jean-Pierre Vandamme
Nettingstraat	ism kern De Reiger	
21 - 28 augustus	Zeiltocht in de Waddenzee	Piet Desmet
Zo 4 september	Daguitstap Antwerpse heide	
Zo 18 september	Fruithappening in Bergmolenbos	
	ism VELT	
Zo 18 september 10:00-11:30	Open natuurwandeling Kleiputten Rumbeke	
Parking Babilliestraat		
Za 24 september 14:00-15:00	Open natuurwandeling in domein Vierkaven	Jean-Pierre Vandamme
Nettingstraat	ism kern De Reiger	

Velt

Zat. 5 mrt.'16: (14u) "Snoeiles", door André Houthoofd
 Bij fam. bij Debusschere – Vanlerberghe, Elstapstraat nr 8, 8850 Ardooe
 Inschrijven: op voorhand !! Inkom: € 3 / € 10 niet-leden

Vr. 25 mrt.'16: (14u) "Reinigende kruiden" door Rita Gesquière, D.C. Zilverberg.
 Reinigende kruiden: De vastenperiode is traditioneel het moment om je lichaam te zuiveren, de wintermoedigheid te verdrijven en de lente vol energie in te gaan. De natuur biedt ons hiervoor heel wat mogelijkheden. Herboriste Rita Gesquière laat je kennis maken met kruiden die een reinigend vermogen hebben, zoals brandnetel, paardenbloem, berk, guldenroede Je krijgt tips voor een reinigingsritueel en we maken en proeven een aantal bereidingen. Ook het reinigen van de huid en het ontsmetten van een ruimte komen aan bod. (iswm NP)
 Inschrijven: vóór 15 mrt. '16 . Inkom: € 14/ € 19 niet-leden

Za. 16 april '16: (14u. – 16u.) "Ruilbeurs" in school Hagewinde, Vikingstraat, 8800
 Inkom: gratis!! als je deelneemt, graag op voorhand aanmelden bij Marleen. (iswm NP)

Ma. 25 april '16: (19u30) "EM - Zélf bodemverbeteraar maken", door J.Vermeulen,
 Effectieve Micro- organismen (EM) in relatie met bodemvruchtbaarheid:
 EM helpt de natuurlijke weerstand in huis, bodem, plant, mens en dier te verhogen!
 EM is een combinatie van nuttige, opbouwende micro-organismen die vrij in de natuur voorkomen en niet gemanipuleerd zijn.
 EM is 100% natuurlijk!
 Ontdek hoe EM je tuin uit zijn voegen laat barsten en het natuurlijk evenwicht helpt herstellen.
 En hoe je keuken- en tuinresten omvormt tot ideale voeding voor uw borders en moestuin.
 EM, puur natuur...
 Inschrijven: vóór 15 mrt. '16 . Inkom: € 3 / € 10 niet-leden

Ma. 23 mei '16: (14u.) "een kruidige veggereceptie" met Rita Gesquière In D.C. Schiervelde
 Een kruidige veggie-receptie: Tijdens deze middag maak je enkele lekkere veggiedrankjes en -hapjes. Op het menu staan o.a. een muntsoepje, een kruidenkaaskoekje, een cashewnotenpesto, een watermeloenhapje en nog veel meer. Je krijgt telkens uitleg over de gebruikte producten en kruiden en met de recepten kan je nadien thuis aan de slag. We eindigen de middag met een korte receptie waarbij we de hapjes en drankjes kunnen proeven! Overtuigd? Het wordt leerrijk en lekker!
 Inschrijven: vóór 15 mrt. '16 . Inkom: € 3 / € 10 niet-leden

Ma. 13 juni '16: (14u.) "workshop lavendel", met Rita; culinair, cosmetisch en medicinaal

Alle info bij onze secretaris Marleen Deforche (051 20 18 00) of via info.roeselare@velt.be
 Zie ook webpagina Velt-Roeselare: <http://veltroeselare.jimdo.com>

**FAIR
TRADE,
DAT PROEF JE**

Voor kwaliteitsproducten van eerlijke handel moet je in de Oxfam-Wereldwinkel zijn. De producten komen van vakmensen die hun werk grondig, in goede omstandigheden en met liefde doen. En dat proef je.

Een eerlijk alternatief,
met respect voor het Zuiden!

Oxfam-Wereldwinkel Roeselare
Noordstraat 156

OPEN:

Ma-vr: 9:00-12:00 & 13:30-18:00
Za: 10:00 - 18:00

Tel.: 051/20.88.55
roeselare@oww.be

OXFAM
Wereldwinkel
Roeselare

Origin'O – Roeselare & Julienne's groenten en fruitpakketten

Waar smaak en gezondheid
hand in hand gaan

De natuurvoedingswinkel van De Lochting
biedt dagelijks een uitgebreid assortiment aan
biogroenten en fruit, verse bereidingen,
een ruim aanbod vers brood en gebak,
en voor wie zelf aan de slag wil,
een volledig gamma biovoedingsproducten.

Ook voor biocosmetica en ecologische
schoonmaakproducten kunt u bij ons terecht.
De Lochting verzorgt ook wekelijks een verrassend,
streek- en seizoensgebonden groenten- en fruitpakket

genieten van nature
Origin'O

Oude Stadenstraat 15 - 8800 Roeselare
www.origino.be, www.julienne.be
www.lochting.be

Open: maand. t/m zat: 9 – 12 u en 14 – 18 u

Uit sympathie

Shanks
Making more from waste

Uw partner in afvalverwerking

Shanks Vlaanderen nv
Regenbeekstraat 7C
8800 Roeselare
Tel 051 - 23 20 11
Fax 051 - 23 20 19
www.shanks.be

Hondsdrif – *Glechoma hederacea*

Hondsdrif is een zeer algemeen voorkomende overblijvende plant, die groeit op vochtige tot vrij droge, matig tot zeer voedselrijke grond in loofbossen en struikgewas, in bermen, in de duinen, aan waterkanten, aan bosranden en op beschaduwde omgewerkte grond. Ze bloeit vanaf april tot en met juni en wordt 15 tot 60 cm hoog. Hondsdrif behoort tot de lipbloemenfamilie of Lamiaceae.

De bloemen zijn paars. Ze staan met 1 tot 6 in een min of meer naar één zijde gerichte schijnkransen in de bladoksels. Bij een deel van de bloemen ontwikkelen de meeldraden niet. Dergelijke exemplaren onderscheiden zich van de exemplaren met tweeslachtige bloemen door kleinere bloempjes, die door de bijen geliefd zijn omdat ze meer nectar bevatten. De bladeren zijn rond tot niervormig en gesteld. Ze hebben een hartvormige voet en een gekartelde rand. De blaadjes zijn tegenover elkaar staand en donkergroen. In het voorjaar is het blad lichtergroen. De bladeren zijn niervormig met een gekartelde rand. Hoe zonniger de standplaats, des te kleiner de bladeren. De plant wortelt op de knopen. Vanuit de uitlopers richten zich in het voorjaar bloei-stengeltjes omhoog, met blauwpaarse lipbloemen. De stengel is vierkant en enigszins behaard.

De geslachtsnaam is afgeleid van het Griekse woord *Glechom* en betekent zoets als munt of tijm, dit verwijst naar de familie van de plant. De soortnaam *hederacea* is Latijn voor 'gelijkend op de klimop', en is een verwijzing naar de vorm van de bladeren en ook naar het kruipgedrag dat lijkt op dat van klimop.

De Nederlandse naam is waarschijnlijk afkomstig van het Gotische woord 'Gunderaba' wat wondrank betekent. De plant werd gebruikt om wonden te genezen en omdat ze ook lange ranken maakte, heette hondsdrif in de Middeleeuwen wondrank. Rav betekent rank. Daar is later hondsdrif van afgeleid.

Van verse hondsdrif kan thee worden getrokken met een aangenaam kruidige, ietwat bittere smaak. De plant wordt wel als geneeskrachtig kruid toegepast tegen onder meer jeuk en wonden. Het werkt ook tegen de jeuk die men krijgt van brandnetels, waar het dikwijls bij in de buurt groeit. Kneus in dit geval enkele blaadjes van hondsdrif en wrijf ze op de aangetaste plekken. Ook was het in gebruik in de bierbrouwerij. Daar was het een voorloper van hop. Tijdens oorlogen gebruikten de Duitse veldkoks hondsdrif in de soep, saus of groentemengsels. Men sprak zelfs van soldatenpeterselie!

Paarden eten beter geen hondsdrif omdat het bij hen kortademigheid en hoest kan veroorzaken.

Recept

- Droog hondsdrifblaadjes door ze enkele weken op een grote handdoek te leggen. Na een drietal weken zijn ze mooi droog en kan je ze verpulveren. Meng ze met een beetje keukenzout en gebruik dit mengsel in je soep, omeletten of aardappelgerecht.
- Je kan de mooie, paarse bloempjes gebruiken om gerechten te versieren.

tekst: Rita Gesquière
foto's: Johan D'haenen

Vliegt daar een Blauwvoet over zee, of een mythe?

De Visarend, een zeevogel ?

Velen zullen de wenkbrauwen fronsen bij het idee van een Visarend die in zee duikt. Dit is nochtans helemaal niet uitzonderlijk. Langs de kusten van de Verenigde Staten, op Corsica en Tenerife, langs de Rode Zee, in Oceanië, er zijn tal van streken waar het zelfs een uitgesproken kustvogel is. Ook bij ons wordt zout water niet geschuwd. Een rondvraag aan het publiek op de Belgische Vogeldag 2014 in Antwerpen leverde getuigenissen op van vissende Visarenden in de voorhaven van Zeebrugge, het Boudewijnkanaal en de Westerschelde. In september 2014 verbleven 2 Visarenden een tijdje in het Zwin die er visten in de Zwingel en andere zoute plassen (pers. med. Leo Declercq).

De Griekse natuurkenner Aristoteles gebruikte de benaming “haliaetos” al in 350 v.Chr. voor een in zee vissende arend in zijn “Geschiedenis van de dieren” (Arnott 2007). Naamgever Linnaeus nam later die term over voor de soortnaam (zie verder). In de naam zit het Griekse “halos” voor “zilt” of “zout” en “aetos” voor “arend” of “grote roofvogel”.

Dat een doortrekkende, mogelijk Schotse, Visarend t.h.v. Calais op een rustige dag (cfr. beschrijving Conscience!) in zee viste, is dus heel goed mogelijk! En dat zo’n plonsduik van grote hoogte indruk maakte op vissers ligt voor de hand. Zelfs een vogelkijker die dit schouwspel voor de honderdste keer ziet, zal niet wegstijgen! De stevige snavel en vooral de blauwgrijze klauwen zullen nog meer indruk gemaakt hebben. Dat vissers die klauwen wel eens van dicht te zien kregen zou ons niet verwonderen, want ze zullen zeker geprobeerd hebben zo’n “concurrent” te doden. De combinatie van actief vis vangen door spectaculaire stootduiken, en het beschikken over stoere “wapens” maakt dat het erg aanmerkelijk is dat stoere vissers zich met zo’n vogel wilden vereenzelvigen. Dat een Visarend wel eens kan verdrinken als de gevangen vis te groot is en hij niet meer kan opstijgen, is voor vissers op zee ook niet zomaar een voetnoot. Het is bovendien best mogelijk dat in voorgaande eeuwen de soort veel talrijker was dan nu, en zeker aan de kust waar toen veel meer vis zat (Rappé, 2008).

Tot hier is het verhaal dus overduidelijk: de Blauwvoet is een Visarend. De verwarring treedt op door de associatie met storm op zee.

Het zijn vooral Visarenden uit Zweden, Noorwegen en een minderheid uit Schotland die door Vlaanderen van en naar West-Afrika trekken. De Schotse en mogelijk ook Noorse vogels naderen ons land van over zee, maar dit aantal zal niet groot zijn. Duitse en zeker Finse vogels passeren meer ten oosten van ons land (Hagemeijer & Blair 1997; Zwarts et al. 2009). De vogels druppelen bij ons één voor één door, het merendeel tussen half augustus en eind september in het najaar en van begin april tot half mei in het voorjaar (bron: www.trektellen.nl). Ze zijn niet echt van thermiek afhankelijk, maar benutten die wel om hoogte te winnen als het kan. Ook zachte regen deert hen niet (LWVT/SOVON 2002). Ze kunnen lange afstanden doen met een actieve vlucht. Dat ze dat erg lang kunnen volhouden, zelfs dag en nacht als het moet, blijkt uit heroïsche zee-oversteken van gezenderde Schotse vogels (www.roydennis.org). Onderweg tanken ze energie bij door vis te vangen.

De gelijkenis tussen de vleugelvorm van de Visarend en die van de grote meeuwen, zoals de Zilvermeeuw *Larus argentatus*, die dezelfde manier van vliegen toepassen, is treffend. Maar waar meeuwen bij stormweer nog zeer goed uit de voeten kunnen, kan de Visarend dat niet. Als een Visarend in een storm boven zee belandt, zal hij het met een actieve vlucht moeten proberen te redden. Zwemmen kan hij niet. Boven land zal hij zijn trek onderbreken en ergens de storm gaan uitzitten. Meeuwen, en

de meeste andere zeevogels, gaan bij storm op zee over tot een “keilvlucht”. Door gebruik te maken van stijgwinden langs de loefzijde van golven winnen ze snel hoogte, laten zich dan in een boog weer tussen de golven glijden, zweven door tot ze opnieuw stijgwind vangen, enzovoort. Dit is energetisch een heel zuinige manier van vliegen, maar de Visarend is daar niet flexibel genoeg voor.

Omdat de Visarend zijn trek omwille van ongunstig weer maar af en toe eens moet onderbreken, is het geen soort van trekpieken, zoals de Buizerd *Buteo buteo* (Leysen & Desmet 2011, Desmet 2012). De Buizerd is van thermiek afhankelijk en moet vaak dagenlang wachten op gunstig weer. Op zo’n gunstige dagen na een periode van slecht weer kunnen thermiektrekkers massaal op de wieden gaan, maar voor de Visarend levert dit hooguit een kleine opleving van de trek op (zie bv. Desmet & Faveyts, 2009).

In het boek van Conscience kwam de Visarend duiken langs het schip kort voor een zware storm. Aan een storm gaat meestal een regenfront vooraf. Het is uit trektellingen bekend dat voor zo’n front soms nog een opleving van de trek te zien is. Het lijkt alsof vogels zich nog snel vooruit willen haasten. In de praktijk zal het meestal gaan over trekvogels die lager, en dus zichtbaarder, gaan vliegen omdat de wind te hard wordt, uit ongunstige richting komt of de zichtbaarheid te slecht wordt op grotere hoogte. Vaak zijn dit steltlopers of Gierzwaluwen *Apus apus*, goede vliegers dus.

Het is ons niet bekend dat roofvogels zich door een naderend front laten “opjagen”, mogelijk de kleine valken uitgezonderd. We vermoeden dat dit eerder niet het geval is omdat ze voor het vliegen sowieso van gunstig weer afhankelijk zijn. Van zodra het weer ongunstig wordt, stoppen ze er liever mee. Het verschijnen van de Visarend in onze contreien is dus niet aan storm te linken. De strijdkreet “Vliegt de Blauwvoet - Storm op zee!”, en het succes ervan, komt louter voort uit een dichtertelijke vrijheid, omwille van het stoere karakter en het ritmische tempo als een stafrijm (Viaene, 1960).

De Blauwvoet volgens de eerste naamgevers

Dankzij books.google.com is het nu mogelijk om vlot in oude literatuur te zoeken naar trefwoorden zoals “blauwvoet”. Het blijkt dat er in de begindagen van de taxonomie vaak onenigheid over naamgeving van soorten was. Het gevolg was dat er veel synoniemen de ronde deden. Na Linnaeus (1758) publiceerde elk groot land wel een soortenoverzicht met soms nieuwe namen. Taxonomen moesten aan de slag met opgezette vogels die ze nooit levend hadden gezien. Dat dit nog lang tot verwarringen heeft geleid mag niet verbazen. Hadden zij maar internet gehad! Het verhaal laat zich voor hedendaagse ornithologen lezen als een bescheiden reis door de tijd, langs stille musea en boeken met dikke leren kaften en handgekleurde illustraties...

De Zweed Carl Linnaeus (1707-1778) was zoals bekend de eerste die een deftige taxonomische opdeling van dieren en planten maakte. Hij gaf de organismen een tweevoudige wetenschappelijke naam: een geslachtsnaam en een tweede woord als soortaanwijding. Naast eigen waarnemingen baseerde hij zich daarvoor ook op informatie van voorgangers en collega's.

Linnaeus gaf in “Systema Naturae” – eerste druk 1735 en tiende in 1758 – de Visarend de naam *Falco haliaetus*, waarbij “haliaetus” afkomstig was van Aristoteles die een in zee vissende arend eerder zo benoemd had (zie hoger). Linnaeus vermeldde verder als synoniem *Falco cyanopoda*, een naam die de Zwitser Conrad Gesner (1516-1565) al twee eeuwen vroeger aan de Visarend had gegeven in zijn monumentale “Historiae animalium” uit 1555.

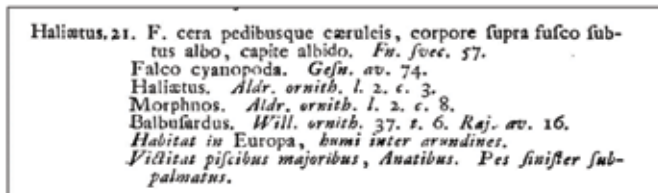
In het Grieks betekent “kuanos” “blauw” en “pous” is “voet” of “been”. Cyanopus is correcter verlatijnt dan cyanopoda en zo door latere auteurs voor andere soorten gebruikt, maar in elk geval benoemde Gesner zo een “blauwvoet-roofvogel”.

Linnaeus deelde alle roofvogels, behalve de gieren, in bij één genus: Falco. Nu is dit enkel de geslachtsnaam voor de typische valken en heet de Visarend Pandion haliaetus. Linnaeus gaf voor elke soort een summere beschrijving. Voor de Visarend was die :

F. cera pedibusque caeruleis, corpore supra fusco, subtus albo, capite albido.

Vertaling: Washuid en poten blauw, bovenkant van het lichaam bruin, onderkant wit, kop witachtig.

De blauwe poten werden dus als belangrijk kenmerk beschouwd.

Figuur @: Beschrijving Visarend in Linnaeus' 'Systema Naturae' van 1758 (10e druk). Het is de 21e soort die hij beschreef onder het geslacht "Falco". Naast een korte beschrijving vermeldt hij ook synoniemen van andere auteurs.

Thomas Pennant maakte in 1776 een overzicht van de Britse soorten naar het voorbeeld van Linnaeus. Voor de Visarend - in het Engels "Osprey" - vermeldt hij nog andere synoniemen uit diverse landen, met de bron erbij, o.m. :

- Frankrijk: Aigle de Mer (naar M.-J. Brisson in zijn Franse catalogus 'Ornithologie' van 1760-63; daar Haliaeetus seu Aquila marina [= ofwel Zeearend] genoemd)
- Zweden: Blåfot (naar Linnaeus' "Fauna svecica" (soort N° 63) uit 1746, met herdruk in 1761)

- Duitsland: Falco cyanopus (Jakob Klein, Stemmata Avium, tab. 8; Duits, uit 1759; daar beschreven als "Weissbunten Blaufuss mit scharfen Beinen")

"Aigle de mer" – letterlijk Zeearend – wordt in het Frans nog altijd als volksnaam gebruikt voor de grote zeearenden van het geslacht Haliaeetus, maar sporadisch ook voor de Visarend, zoals de zoekmachine Google ons leert. We zagen eerder dat dit niet zo ver naast de kwestie is, maar Comte de Buffon, een tijdgenoot van Mathurin Brisson die voor de Visarend de naam "Aigle de mer" gebruikte, was daarmee niet akkoord. In zijn "Histoire naturelle" (1749-1789) beschreef Buffon duizenden soorten dieren. "Aigle de mer" (letterlijk: zeearend) wordt in het Frans nog altijd als volksnaam gebruikt voor de grote zeearenden van het geslacht Haliaeetus, maar sporadisch ook voor Visarend (voorbeelden via Google). We zagen eerder dat dit niet zo ver naast de kwestie is, maar een tijdgenoot van Brisson, namelijk Leclerc G.L. Comte de Buffon, vond dit geen gepaste naam. In zijn 'Histoire naturelle' (1749-1788) beschreef Buffon ook duizenden soorten dieren en planten. In de nog steeds zeer leesbare tekst maakt hij resoluut brandhout van de benaming "Aigle de mer" en verwijst naar verwarring met de "echte" Zeearend. Buffon kwam uit Bourgogne en daar was de Visarend naar eigen zeggen talrijk, net als in quasi heel Europa. Volgens Buffon en zijn correspondenten, overwegend uit continentaal Europa, viste de Visarend bijna uitsluitend in zoet water. Buffon sloot echter niet uit dat Aristoteles destijds in Griekenland wel in zee vissende Visarenden heeft gezien. Hoewel, Aristoteles beschreef van zijn haliaëtos ook de jacht op eenden en meeuwen, en dat duidt dan weer op de Zeearend. Hoe vreemd dat voor hedendaagse vogelkijkers ook moge klinken, maar Aristoteles had in 350 v.Chr. allicht niet door dat hij met twee soorten arenden te maken had (Arnott 2007).

Walter Deconinck & Olivier Dohy

BRUGSESTEENWEG 380
8800 ROESELARE

de kantoorshop

voor bedrijf en privé

fax • kopie • print • computers
netwerken • internet • IT-service
tijdsregistratie • telefonie • meubilair
kasregisters • digitaal dicteren
toners & cartridges
papierwaren • schoolartikelen
eigen hersteldienst

VRIJE INGANG

www.sercu.be

Rare jongens, die vogels

Haantjesgedrag bij merels

Halverwege de 19de eeuw waren mussen en spreeuwen populaire buurtbewoners in steden en dorpen. Dat kon helemaal niet gezegd worden van de nu even populaire merels, die bij de recentste tuinvogeltelling nog altijd aan de top staat als aanwezigheidskampioen in de Vlaanderens tuinen.

Dat is ooit anders geweest: nog geen anderhalve eeuw geleden leefden ze goed verborgen in bossen. Op oude schilderijen, waar in een stedelijke omgeving vaak vogels heel getrouw op zijn afgebeeld, hebben ik ze nog niet gezien. Wel mezen, eksters, kraaien, duiven en uilen. Vreemd dat merels ineens die stap gezet hebben en nu echte cultuurvolgers zijn geworden.

Dat roodborstjes spiegels en ruiten aanvallen is langer bekend. Ze dulden geen rivalen in de buurt. Hun eigen spiegelbeeld is al reden genoeg om die 'lookalike' uit de weg te ruimen. Merels kennen er ook wat van: een smal voordeurraam moest het thuis maandenlang ontgelden, waarbij je niet naast de krab- en poepsporen kon kijken. Maar van de ijver en doorzettingsvermogen van een mannetjesmerel bij het gezin Decoene heb ik toch moeten luisteren.

Vorig jaar al hij het al op een glasraam in de voordeur gemunt, die hij afwisselde met aanvallen op de voorruit van hun wagen. Daarbij ging hij vrij systematisch te werk, want altijd aan dezelfde zijde. Weinig flatterende mestsporen hinderden het zicht bij het rijden en moesten dus dagelijks verwijderd worden. Als de auto er niet stond bekoelde hij zijn agressie op de voordeur, maar zodra weer naast de woning geparkeerd werd, herbegon de autocharge. De herfst bracht wat soelaas...

Deze winter begonnen de aanvallen opnieuw. Hun geduld was nu al genoeg op de proef gesteld en dus geprobeerd de merel te vangen, wat lukte. Eindelijk eens in die wagen, weliswaar opgesloten in een doos. Een woonwerkrit bracht hen 20 km ver, waar hij werd vrijgelaten. Oef, verlost!

Enkele dagen bleef het stil. Rond half januari was een merel met blijkbaar reuzenhonger opvallend gulzig zoekend op het grasveld voedsel aan het zoeken.

Dé merel? Het duurde niet lang tot het autoraam weer ongevraagd sparringpartner was geworden. Weer thuis dus, in zijn gekende territorium. Hetzelfde driftig mannetje beschikte bovendien over een oriëntatie die feilloos gewerkt had. Verrassend want merels staan niet dadelijk bekend voor hun trekdrang.

Samen eens overleg gepleegd en gekozen voor een tijdelijk roofvogelsilhouet tegen het autoraam. De aanvallen namen wel wat af maar tot nu blijft hij zijn hardnekkige rivalen in de voorruit te lijf te gaan. Tja, als de hormonen het voor het zeggen hebben...

GRONDSTOFFEN
VOOR DE CHAMPIGNONTEELT

Kachtemsestraat 330 - 8800 Roeselare - 051 26 55 80 - www.sterckx.com

Rare jongens, die vogels

Slaat de natuur helemaal tilt?

De inkt was nog niet droog na het ingeven van de telgegevens halfjanuari, of de kaarten werden danig geschud in onze tuin. Eerst eindelijk een flinke temperatuurduik onder nul. Naast vinken dienden zich ineens weer kepen aan, die we tijdens deze winter nog niet aan de voedertafel te zien kregen. Enkelingen, niet de grote aantallen die we jaren geleden te zien kregen. Verder lieten groene spechten en zingende roodborst zich voor het eerst horen. Een zanglijster liet zich al sinds eind december ongegeneerd en luidkeels horen vanop zijn vaste boomtopstek.

Op 24 januari was weer een prematuur lenteoffensief ingezet, met het kwik dik boven 10°C en veel nattigheid. De kijker werd er snel bijgehaald toen een zwartkopwijfje (met roest petje) de vetbollen inspecteerde. Du-jamais-vu in onze wintertuin. Ze deelde die plaats heel geduldig met enkele nerveuze staartmezen, tot een sperwerman hen in paniek de struiken injoeg.

Zwartkoppen, verwant met grasmus, braamsluiper en tuinfluiter, zijn overwinterraars in Zuid-Europa en Noord-Afrika. Hun aankomst hier valt gewoonlijk ergens in begin april. Akkoord, er zijn toenemend meldingen van overwinterraars in ons land, maar dit soort voedselgedrag van een insecteneter had ik niet eerder gezien noch over gelezen. Opvallend tegenover de meer wispelturige mezen en mussen is dat de vogel zich opvallend rustig en langdurig tegoed deed aan de vetbolinhoud, waarna ze weer uit het vizier verdween.

Een week later kwam ineens een tjiftjaf zich aanmelden, maar zonder zijn typisch zang. Hij (of zij) hield zich echter ver van de voedselplek. Het vrouwtje zwartkop bleef zich ondertussen tegoed doen aan de voederbollen, vaak net als mezen behendig ondersteboven hangend.

Pas op 6 februari kreeg ze gezelschap van een mannetje zwartkop, die even gretig de vetbollen te lijf ging. Met zijn zwart petje tekent hij voor de naam, vroeger een mond vol als zwartkopgrasmus. Geen onderling agressief gedrag als bij groenlingen of mussen, wel vredig samen foeragerend. Half februari dook het kwik alweer ruim onder nul waarbij tuinvijver al snel helemaal dichtvroor. Ook nu bleven ze beiden komen. Een ongewoon zicht toen ze zich onverstoorbaar bleven volproppen, zich blijkbaar niets aantrekkend van een onvervalste sneeuwbus. Het mannetje kreeg zelfs extra ambitie en verruimde zijn blik ook naar een stenen voederhuisje met enkel een zaadmengsel en wat tafelkruiden.

Tot op vandaag houdt hun plaatstrouw nog steeds aan: we zijn ondertussen al een volle maand verder na de eerste waarnemingen. Benieuwd als dit aangepast foerageergedrag ook recente aanpassingen zijn aan hun noordelijker overwinteren wegens hoe langer hoe meer zachtere winters? Als jullie hier meer over weten dan wil ik dat graag vernemen.

Piet Desmet

Piet Desmet

Rare jongens, die vogels

Spreeuwen geviseerd

Het gebeurt niet alle dagen dat Roeselare het VRT-avond-nieuws haalt. Zeker niet als het om plaatselijke natuur gaat. Toch viel die eer ons op dinsdagavond 26 januari te beurt. Waarbij het tegelijk warm en koud blazen werd. Een sperwer die in beeld kwam vliegen zorgde voor extra spektakel bij de luchtshow die de spreeuwen gaven net voor het invallen.

De dag voordien hadden we samen met de stad een persmoment georganiseerd over de spreeuwenslaapplaats in de Rijselstraat. Al sinds enkele maanden waren enkele naaldbomen op openbaar en privédomein de uitverkoren plek voor maximaal twintigduizend spreeuwen die hier kwamen overnachten. Dit in het volle stadscentrum, naast een kinderdagverblijf en het zorgcentrum Vincenthove.

Naast het spectaculair aspect van de perfect gecoördineerde vluchten en figuren die gemaakt worden vooraleer ze landen, was er helaas ook hinder als gevolg van de kwistig verspreide uitwerpselen in de nabije omgeving en onder de slaapbomen. In het aanpalend kinderdagverblijf kon de tuin daarom niet meer veilig gebruikt worden zonder dagelijkse poetsbeurt. Idem voor vele geparkeerde wagens van werknemers en bezoekers van het rusthuis. We zochten naar een haalbare oplossing die ook voor de vogels niet bedreigend was. Nachtelijke verstoring van de slaapbomen tijdens de 100-dagenviering joeg onlangs een deel van de vogels het duister in, waarbij ze gedesoriënteerd en in paniek tegen ramen en leidingen aanvlogen en zich zelfs in elektriciteitsdraden boorden, vaak met fatale afloop. Plus een groot vraagteken waar de rest van de rondzwalpende vluchtelingen diezelfde nacht een nieuw veilig onderkomen moesten vinden.

Verstoring van de slaapplaatsen 's nachts mag niet zomaar. We informeerden bij zowel Vogelbescherming Vlaanderen, de vogelwerkgroep van Natuurpunt als het Agentschap Natuur en Bos voor passende en elders succesvolle maatregelen binnen een wettelijk kader.

Na advies van voornoemde instantie en organisaties werden overdag enkele uilensilhouetten met een blinkend oppervlak op een goed zichtbare plek in de slaapbomen gehangen. Idem voor andere weerkaatsende voorwerpen als oude CD's. Die zouden er enkele weken in blijven hangen.

We merkten dat de slaapvluchten in omvang stilaan verminderden. Wellicht weken ze geleidelijk uit naar kleinere slaapplaatsen

buiten het stadscentrum tot zelfs in een rietveld in De Kleiputten. Eens een nieuwe slaapplaats gevonden is, blijven ze meestal weg, ook na weghalen van afschrikkingsmiddelen.

Maar het is echter niet mogelijk om de groepen naar specifieke plaatsen te leiden waar ze voor buurtbewoners gegarandeerd geen overlast bezorgen. Koffiedik kijken dus hoe de vogels reageren na een verstoring en het succesvol vinden van een nieuwe geschikte slaapplaats. Dit is meteen een warm pleidooi voor het behoud en versterken van voldoende compacte groenmassieven in parkgebieden verspreid over de stad, waar de hinder minimaal is voor omwonenden. Bij grondig najaarsnoeiwerk in gemeentelijke parkgebieden een aspect waarbij ook rekening gehouden kan worden.

Spreeuwen zijn nog steeds een wettelijke beschermde vogelsoort, waarbij we voorzichtig moeten omspringen bij het verstoren van de slaapplaatsen. De soort doet het niet zo goed in vergelijking met vroeger: als broedvogel is hij stelselmatig afgenomen in West-Europa, ook in ons land. Studies spreken van een daling van ongeveer 4% per jaar sinds halverwege de jaren 80, met een snellere achteruitgang in bossen en stedelijk gebieden. Nog meer diepgaand onderzoek in Nederland en het Verenigd Koninkrijk geven meer alarmerende cijfers, wat blijvend moet opgevolgd worden en waarvan de oorzaken nog niet zijn opgehelderd.

Er zijn vermoedens dat het gebruik van neonicotenoïden, die een massale bijensterfte veroorzaakt heeft, ook spreeuwen treft. Ze voeden hun jongen bijna uitsluitend met wormen, rupsen en andere larven van insecten, waarin de gifstof zich kan opstapelen. Dit zorgde ervoor dat in 2014 de soort werd uitgeroepen tot soort van het jaar in Nederland.

We moeten onderscheid maken tussen spreeuwen als broedvogel en als overwinteraar. Uit ringonderzoek blijkt dat vooral jonge spreeuwen, of ongeveer de helft van onze populatie, in het najaar naar het ZW trekken, terwijl wij vooral vogels uit Nederland en verder NW-Europa krijgen. Bij zachte winters blijven veel van die overwinteraars hier tot half februari, wanneer de trek naar de broedgebieden weer op gang komt. Het trekmoment is natuurlijk afhankelijk van het weer. Tegen half april zitten ze opnieuw in hun eigen meer noordelijk gelegen broedgebieden.

De hier overwinterende spreeuwen zijn overdag vooral op zoek naar voedsel in open gebieden tot 20 km ver: voornamelijk grasland met regenwormen, emelten en dieren in koeienvlaaien. Typisch voor de soort is vanaf het najaar het verzamelen in grote groepen voor vaak indrukwekkende slaapvluchten. Slaapplaatsen zijn bij voorkeur dicht struikgewas, bladhoudende bomen, klimopmassieven of rietvelden. Opvallend is hierbij de keuze voor verstedelijkte gebieden met een warmer microklimaat.

Je las het: het gaat die vogelsoort en meester imitator niet voor de wind, ook niet in Vlaanderen. Dat blijkt zelfs uit een analyse van de gegevens van het Grote Vogelweekend, de jaarlijkse tuinvogeltelling van Natuurpunt. Sinds 2009 verliest de soort ook 's winters terrein. Nog maar één tuin op zeven kreeg de glanzende zwarte zangvogel op bezoek, waar hij vroeger in bijna de helft van de tuinen geteld werd. Onbegrijpelijk dus dat minister Schauvlieghe ze samen met gaaien en enkele andere kraaiachtigen onlangs vogelvrij verklaarde, zelfs in strijd met hun Europese bescherming. Natuurpunt roept iedereen op ook hierover zijn stem te laten horen. Tegelijk kunnen we de onfortuinlijke spreeuwen als broedvogel een handje te helpen door geschikte nestkasten te plaatsen.

Piet Desmet

Nederlandsche Vogelen onder de kerstboom

Zelden was een winter zo groen. Regen en wind werden ons geen moment onthouden, maar waar bleef het romantische witte sneeuwtapijt? Waar was de heldere vrieslucht? Nooit kleurde het wintergazon groener en voller. Een buurman wekte zelfs in januari zijn grasmachine uit een pas begonnen winterslaap; zoiets is toch ongezien. Muggen, vliegjes en bladluizen bleven voluit beschikbaar, zodat mezen en mussen het lekkers op de voedertafels vaak links lieten liggen. De tijftjaf huppelde in februari nog vrolijk van twijg tot twijg en de zanglijster zingt al weken uit volle borst.

Het te warme weer belette de kerstman niet zijn jaarlijkse ronde naar behoren te voltooien. Gelukkig maar, want hij toonde zich deze keer wel erg gul. Hij leverde een groot en loodzwaar pak af dat het boek *Nederlandsche Vogelen 1770-1829* van Cornelis Nozeman en Jan Christiaan Sepp bleek te bevatten, goed voor 831 bladzijden leesvoer op groot formaat. Wat kan een vogel- en boekenliefhebber nog meer wensen? Ongeacht wat nog komen zal, 2016 is nu al geslaagd.

In 2014 maakten de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag en uitgeverij Lannoo een facsimile van dit vijfdelige werk, dat voor de gelegenheid in één band werd samengevoegd. Het werd een eclatant succes en daarom werd een tweede facsimile uitgegeven met enkele herzieningen en op een iets kleiner formaat. De beeldrijke pen van Midas Dekkers opent dit schitterende kijk- en leesboek: 'Wie de natuur wil leren kennen, die kijke zelf. Het zou me niet verbazen als de mensen vroeger, toen er nog geen camera's waren, beter keken. In plaats van foto's maakten ze tekeningen. Daar ga je vanzelf beter van kijken. Maak een foto van een pimpelmees en je bent niks wijzer, teken hem en opeens weet je hoe dat blauwe petje zit, waar zijn poten uit het lijfje komen, waarom hij zo pienter kijkt'.

Nederlandsche Vogelen is een mijlpaal in de geschiedenis van de Nederlandse biologie. Het is het allereerste oorspronkelijk Nederlandstalige boek dat is gewijd aan vogels. Het project werd in 1770 begonnen door de uitgever-graveur Jan Christiaan Sepp en de remonstrantse predikant Cornelis Nozeman, en zou uitgroeien tot het eerste geïllustreerde overzicht van de avifauna in Noord en Zuid-Holland met bijna tweehonderd beschreven soorten en tweehonderdvijftig handgekleurde kopergravures van hoge kwaliteit. Het verscheen tot 1829 in losse delen die later samengebonden konden worden in vijf delen. Het stond bekend als het duurste Nederlandse boek van die tijd. De afbeeldingen zijn dan ook een lust voor het oog. Naast vijf auteurs en twee generaties uitgever-werkte er een legertje aan tekenaars, graveurs en inkleurders aan mee.

Per vogel biedt *Nederlandsche Vogelen* een afbeelding (meestal op ware grootte!) en een beschrijvende tekst van twee bladzijden. De beschrijving bestaat uit drie onderdelen. Het eerste gaat over de naamgeving en de classificatie van de vogelsoort. Daarna weidt men uit over de uiterlijke kenmerken van zowel het mannetje als het vrouwtje. Het derde deel onder de noemer Aanteekeningen brengt allerlei wetenswaardigheden aan over het leven van de vogel en zijn relatie tot de mens. Bij de aalscholver bijvoorbeeld gaat Nozeman uitgebreid in op de schadelijke effecten van deze veelvraat voor de nationale visvangst. De auteur wil bijdragen aan de effectieve bestrijding van de vogels. Met een romantische beschrijving van de eigen natuur heeft dit werk immers niets te maken, wel met de gebruikswaarde van de natuur.

De prenten staan garant voor uren kijkplezier. De vogels werden meestal getekend naar opgezette exemplaren en daarom kloppen de kleuren niet altijd voor honderd procent. Over de verschillen tussen zomer- en winterkleed en juveniele en volwassen exem-

plaren wist men toen minder dan vandaag en dat levert enkele fouten op, maar een kniesoor die daar op let. Het boek vormt een onuitputtelijke bron aan 18de eeuwse weetjes en opvattingen, deels gebaseerd op oudere lectuur, maar vooral ook op eigen veldonderzoek, een nieuwigheid in die tijd. Heerlijk toch om in te grasduinen, terwijl plensbuien de groene wintertuin geselen.

Wat leert Nozeman ons bijvoorbeeld over de spreeuwen, 'een van de fraaie vogelen van ons vaderland', die in januari de plaatselijke pers haalden met hun ongelukkig gekozen slaapplek? 'Zijne diensten in het vernielen van insecten zijn zeer groot. Welke aanmerkelijke verwoestingen maken jaarlijks zo vele miljoenen van spreeuwen, als in onze provinciën gevonden worden, onder de bloedloze dieren, wier benden anders zo licht in onze velden, onze akkers, in ons geboomte, in onze tuinen de overhand krijgen en alles vernielen zouden? (...) Deze vogels leren, behalve het nafluiten van allerlei deuntjes, het praten zeer wel. De spreeuwen leven in zekere onderlinge gezelligheid, en vliegen, behalve wanneer zij om aas voor hunne jongen uitgaan, in scholen. Men heeft opgemerkt, dat zij zich in hunne troep zeer dicht ineensluiten wanneer zij door een roofvogel worden aangevlogen; makende boven hem zo veel wind, dat hij in zijne vlucht belemmerd wordt; en 't is bekend dat zij in die gevaarlijke gelegenheid op hunnen vervolger zich zo overvloedig van hun drek ontlasten, dat hij de wijk moet nemen.' *Nederlandsche Vogelen* is een standaardwerk om te koesteren en om in rond te dwalen. Het heeft maar één nadeel: het past in geen enkele boekenkast.

Johan Strobbe

Werkingsgebied

Colofon

Bestuur Mandelstreke:

voorzitter: Peter Hantson - 051 203 063 - voorzitter@natuurpuntmandelstreke.be
ondervoorzitter: Wim Marichal - 0476 307 762
 ondervoorzitter@natuurpuntmandelstreke.be
secretaris: Philippe Deprez - 050 347 824 - secretaris@natuurpuntmandelstreke.be
penningmeester: Johan Plouvier - 051 226 678
 penningmeester@natuurpuntmandelstreke.be
redacteur: Koen Maes - 051 727 001 - redacteur@natuurpuntmandelstreke.be
materiaalman: Willy De Ruyter - 051 697 796
 materiaalman@natuurpuntmandelstreke.be
communicatie: Wim Marichal - 0476 307 762
 communicatie@natuurpuntmandelstreke.be
natuur- en milieueducatie: Piet Desmet - 051 225 852
 natuur.mandelstreke@gmail.com
bestuursleden:
 Michael Parmentier - 0483 638 090 - michael.parmentier@hotmail.com
 Martine Lakiere - 0479 780 002 - martine.lakiere@telenet.be
 Johan Hanssens - 051 309 199 - johanhanssens@fulladsl.be
 Ria Wyffels - 050 211 392 - riawyffels@yahoo.com

vogelwerkgroep: Koen Vandepitte - 0478 394 677
steenuilwerkgroep: Ludo Momerency - 051 225 280
 steenuilwerkgroep@natuurpuntmandelstreke.be
fotowerkgroep: Johan Hanssens - 051 309 199 - johanhanssens@fulladsl.be
conservators De Kleiputten: Piet Desmet en Dirk Vandewalle - 051 22 02 35
 de.wijze.eik@skynet.be
webmaster: Filip De Keyser - webmaster@natuurpuntmandelstreke.be
lay-out: Johan D'haenen - 0485 953 435 - layout@natuurpuntmandelstreke.be

Bestuur kern De Reiger:

voorzitter: Jean-Pierre Vandamme - 051 771 213 - jeanpierrevandamme@skynet.be
secretaris: Filip Cardoen - 051 770 159 - info@filipcardoen.be
bestuursleden: Bart Debaes - 051 229 088 - bdebaes@yahoo.com

Bestuur kern Groot Staden:

Voorzitter: Ivan Bruneel - 0496365628
Bestuursleden: Daan Vandekerckhove, Sofie Declercq, Chris Verhaeghe en Marieke Heyrick
Mail: natuurpuntgrootstaden@gmail.com
Facebookgroep: "Natuurpunt Groot Staden"

Bankrekening van Natuurpunt Mandelstreke:

BE51 9799 6273 0762 p/a Klokkeputstraat 93, 8800 Roeselare

Bankrekening van Natuurpunt Kern De reiger

BE82 4664 3681 6168 p/a Procureurstraat 15, Moorslede

Website: www.natuurpuntmandelstreke.be

Lidmaatschap van Natuurpunt voor het ganse gezin = €27

(tijdschriften DWW 4x en Natuur.blad 4x) op rekening **BE17 2300 0442 3321** van Natuurpunt vzw - Coxiestraat 11, 2800 Mechelen

Extra tijdschriften:

Natuur.focus (4x) = €11 en Natuur.oriolus (4x) = €10 of samen €17

Leden van andere Natuurpuntafdelingen kunnen "Door Weer en Wind" ontvangen door storting van €6 op **BE51 9799 6273 0762**

VogelOpvangCentrum

Bulskampveld 8, 8730 Beernem - 050/790 959

Giften voor Mandelstreke

(vanaf €40 met fiscaal attest):

rechtstreeks te storten op rekening **293-0212075-88** van Natuurpunt Beheer vzw, met vermelding "**Reservatenfonds 3567, Mandelstreke**".

Giften voor Steenuilenwerkgroep

(vanaf € 40 met fiscaal attest):

rechtstreeks te storten op rekeningnummer **230-0524745-92** van Natuurpunt Studie vzw, met vermelding "**Steenuilenwerkgroep - project 2492**"

Werken mee aan dit nummer:

Ivan Bruneel, Walter Deconinck, Philippe Deprez, Johan D'haenen, Piet Desmet, Olivier Dochy, Rita Gesquiere, Johan Hanssens, Peter Hantson, Koen Maes, Johan Strobbe

Foto's cover: boven: rietzanger (Johan Hanssens) - onder: fabeltjeskrant op de nieuwjaarsreceptie (Johan Hanssens)

De teksten voor het volgende nummer graag binnen bij de redactie tegen 1 mei 2016

Druk: Defieuwdruk

Oplage: 1200 exemplaren

Dit blad wordt gedrukt op milieuvriendelijk papier... Respecta mat 115 gr. 100% recyclage

Personalia

We betuigen onze innige deelneming bij het overlijden van:

- **Remi Surmont**, stichter van Wielewaal Mandelstreke. Remi overleed op 18 januari 2016 op 91-jarige leeftijd.
- **Lutgart Demees**, zus van Mia en Jan en schoonzus van Hilda Demees-Vergote. Ze overleed op 16 januari op 90-jarige leeftijd.
- **Jozef Van Hoe**, vogelringer. Jozef overleed op 3 januari 2016 op 69-jarige leeftijd.

**"Wij beleggen bij de
gezondste bank. En u?"**

Kom langs voor een
vrijblijvend gesprek.

degezondstebank.be

KANTOOR BRAYLON - 0204 26472 (x4)
Vredenv. 143, 8000 Roeselare, 091 35 10 12

MARIANNE DEPREAETERE - 0204 49179 (x4)
Kruisenveldweg 50, 8831 Roeselare, 091 36 10 94

KANTOOR VANHAECHE - 0204 11902 (x4)
Rummenweg 116, 8000 Roeselare, 091 36 45 05

RUDI VERHOEST - 0204 49371 (x4)
Nieuwste 5, 8000 Roeselare, 091 34 81 30

KANTOOR VANDEVOORDE BVBA - 0204 10107 (x4)
Machinisten 5-7-9, 8000 Roeselare, 091 34 28 27

Uw agent voor de markt • www.argenta.be

**Uit
sympathie**

Joost Desmet

dh | demonie hout
ALS HOUT VORM KRIJGT ...

T 051/204314 - F 051/244647

E martine@schrijnwerkerij-demonie.be

W www.schrijnwerkerij-demonie.be

Westrozebekestraat 85 b - 8840 Westrozebeke

TUINAANLEG - TUINONDERHOUD

Beversesteenweg 369 - 8800 Roeselare
tel. : 051 69 00 30 - fax: 051 69 00 31
info@davidtshubert.be - BE 442 678 603

BROUCKE
Kachel & SpeksteenCenter

Uw specialist in:
Speksteenkachels, Pelletkachels,
Gas- en houtkachels/haarden,
Uitbouw van A tot Z,...

WWW.BROUCKE.BE
INFO@BROUCKE.BE

HOUT - TRIPLEX - ISOLATIE
DECORATIEVE PLATEN - OSB - DEUREN

BVBA
HOUTHANDEL CARPENTIER

Gitsbergstraat 53
8830 GITS-HOOGLEDE
TEL 051 - 20 20 04
FAX 051 - 24 59 52

defieuw
drukk
BVBA

Millesteenstraat 65, 8890 Dadizele
tel. 056 50 93 58 - fax 056 50 47 13
defieuwdruk@skynet.be

Bynnex

LYNX HD

8x30
10x30

www.kiteoptics.com

SIGHTS OF NATURE

Natuurpunt Optiekshop
Sights Of Nature

Pieter De Conincklaan 108
8200 Brugge
T 050 31 50 01
F 050 31 66 47
www.sightsofnature.be